

KARAKTERISTIKE GRADSKIH POREZA U REPUBLICI HRVATSKOJ NA PRIMJERU GRADA SPLITA

Cokarić, Mirjana

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:324979>

Rights / Prava: [In copyright](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2022-06-28**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET SPLIT

ZAVRŠNI RAD

**KARAKTERISTIKE GRADSKIH POREZA U
REPUBLICI HRVATSKOJ NA PRIMJERU
GRADA SPLITA**

MENTOR:
prof.dr.sc. Mario Pečarić

STUDENT:
Mirjana Cokarić
broj indeksa:5160910

Split, veljača 2019.

SADRŽAJ

Contents

SAŽETAK	4
SUMMARY	5
1. UVOD	6
1.1. PROBLEM I PREDMET RADA	6
1.2. CILJ RADA	6
1.3. METODE RADA	7
1.4. STRUKTURA RADA	7
2. POREZNI SUSTAV REPUBLIKE HRVATSKE	8
2.1. POJAM I KARAKTERISTIKE POREZNOG SUSTAVA	8
2.2. NAČELA, CILJEVI I UČINCI OPOREZIVANJA	13
2.2.1. Porezna načela.....	13
2.2.2. Ciljevi oporezivanja	15
2.2.3. Učinci oporezivanja.....	16
2.3. POREZNE OLAKŠICE	17
2.3.1. Olakšice kod poreznog obveznika.....	18
2.3.2. Olakšice kod porezne osnovice	18
2.3.3. Olakšice kod visine porezne stope	19
2.3.4. Olakšice kod visine obračunatog poreza	19
2.4. VRSTE POREZA U REPUBLICI HRVATSKOJ	19
3. GRADSKI ILI OPĆINSKI POREZI	22
3.1. KARAKTERISTIKE POREZA LOKALNIH JEDINICA	22
3.2. DEFINIRANJE LOKALNIH POREZA PREMA STUPNJU POREZNE AUTONOMIJE	23
3.3. UDIO GRADSKIH POREZA U UKUPNIM POREZIMA REPUBLIKE HRVATSKE	26
4. POREZI GRADA SPLITA	28
4.1. UREĐENJE POREZA GRADA SPLITA	28
4.1.1. Prirez porezu na dohodak	28
4.1.2. Porez na potrošnju.....	30

4.1.3. Porez na kuće za odmor	30
4.1.4. Porez na korištenje javnih površina	32
4.2. ANALIZA POREZA GRADA SPLITA OD 2014. DO 2017.....	32
5. ZAKLJUČAK.....	36
POPIS LITERATURE.....	37
POPIS SLIKA.....	39
POPIS TABLICA	39
POPIS GRAFIKONA	39

SAŽETAK

Porezni sustav RH se sastoji od državnih poreza, županijskih, gradskih ili općinskih, zajedničkih poreza te poreza na dobitke od igara na sreću i naknada za priređivanje igara na sreću. U ovom radu detaljno su razrađeni gradski porezi na primjeru Grada Splita kao važan dio poreznog sustava Republike Hrvatske. Gradske poreze čine prirez porezu na dohodak, porez na potrošnju, porez na kuće za odmor te porez za korištenje javnih površina. Najizdašniji prihod od navedenih poreza u Gradu Splitu čine porez i prirez na dohodak. U projekciji proračuna za Grad Split očekuje se trend rasta prihoda od gradskih poreza. U konačnici, gradski porezi čine nemali udio prihoda od oporezivanja, te su važan i neizostavan dio poreznog sustava Republike Hrvatske.

Ključne riječi: *porezi, porezni sustav, gradski porezi, Grad Split*

SUMARRY

The tax system of the Republic of Croatia consists of state taxes, county, city or municipal, joint taxes and profit tax on games of chance and gambling fees. This paper elaborates in detail the city taxes on the example of the City of Split as an important part of the Croatian tax system. City taxes are made up of income tax, consumption tax, holiday home tax, and public property tax. The highest income from these taxes in 2014 in the City of Split is tax and surtax on income. In the projection of the budget for the City of Split is expected a trend of revenue growth from city taxes. Ultimately, city taxes do not have the share of tax revenues and are an important and indispensable part of the tax system of the Republic of Croatia.

Keywords: *taxes, tax system, city taxes, City of Split*

1. UVOD

1.1. PROBLEM I PREDMET RADA

Postoji velik broj poreznih oblika od kojih su najčešći: porezi na dohodak, porezi na plaće, porezi na dobit, opći i posebni porezi na promet, porezi na nasljedstvo, porezi na imovinu, porezi na izdatke i carine, ali će se u ovom radu pažnja posvetiti gradskim porezima. Porezni sustav je složeni oblik koji često predstavlja kompliciran sustav sveukupnih poreza koji djeluju na različite načine i pojavljuju se u različitim oblicima u određenoj državi. Svaka država ima određene pravne okvire i načine u kojima se ubiru porezi. U ovom radu predstavlja se cjelokupan pojednostavljeni porezni sustav Republike Hrvatske, kao i njegova povijest, te će se posebna pažnja posvetiti svakom od trenutno važećih gradskih poreza, gdje se prikazuju načini i svrha pojedine vrste poreza te oporezivanja. Uz teoretske odrednice gradskih poreza, prikazat će se pregled i udio gradskih poreza u proračunskoj strukturi za vremenski period od 5 godina.

Prema istraživanju TMF Groupe (2018), Hrvatska ima jedan od najkompliciranijih poreznih sustava na svijetu jer se nalazi na 12. mjestu globalne liste od ukupno 94 zemlje, a ispred je i većine konkurentnih zemalja Europske unije. Po mnogim pokazateljima u Europskoj uniji smo jedna od najslabijih zemalja članica po pitanju gospodarskog razvoja. Općine i gradovi prikupljaju premalo lokalnih poreza kao postotak ukupnih poreznih prihoda općina i gradova. Posljednjih godina posebna pažnja se posvećuje na ukazivanje potrebe za (de)centralizacijom u Hrvatskoj i razmatraju se mogućnosti načina povećanja stupnja odgovornosti jedinica lokalne samouprave na području ubiranja poreza, kao i društveno odgovornoj raspodijeli prikupljenih sredstava za potrebe Grada Splita.

1.2. CILJ RADA

Svrha završnog rada je utvrditi značaj gradskih poreza kao dijela poreznog sustava Republike Hrvatske. Cilj ovoga rada je pregled gradskih poreza na primjeru grada Splita, tendencije i analiza trendova kretanja poreznih oblika u proračunskoj strukturi Grada Splita.

1.3. METODE RADA

Rad se sastoji od teorijskog i empirijskog dijela. Teorijski dio rada temelji se na prikupljanju i analiziranju znanstvene literature i empirijskih istraživanja. Opće znanstvene metode koje će se koristiti u radu su metoda analize i deskripcije. Zbog što jednostavnijeg i preglednijeg prikaza rezultata u empirijskom dijelu rada će se koristiti grafikoni i tablice uz korištenje podataka s internetskih stranica Ministarstva financija Republike Hrvatske, Arhiva Grada Splita te drugih. U ovom radu za analizu se uglavnom koriste javno dostupni podaci o prikupljenim prihodima od lokalnih poreza Grada Splita, Izvještaja o prihodima i rashodima, primicima i izdacima općina i gradova za razdoblje 2014.-2017., (Ministarstvo financija Republike Hrvatske, 2018). Osim podataka Ministarstva financija u analizi se koriste i drugi javno dostupni podaci iz baze podataka Grada Splita koje predstavljaju buduću projekciju za planirano razdoblje od 2018.-2020.

1.4. STRUKTURA RADA

Struktura ovog diplomskog rada je tematski podijeljena na 5 dijelova koji će biti međusobno povezani. U uvodnom dijelu rada definirati će se problem i predmet rada, te će se definirati ciljevi rada i metode korištene pri izradi rada.

U drugom dijelu rada će se objasniti porezni sustav Republike Hrvatske pri čemu će se posebna pažnja posvetiti podjeli poreza, načelima, ciljevima i učincima oporezivanja, načelima poreznog sustava te cjelokupnoj strukturi poreznog sustava u Republici Hrvatskoj.

U trećem dijelu rada definirat će se zakonski okvir gradskih poreza Grada Splita, a posebna pozornost će se posvetiti analizi vrsta gradskih poreza te načinima oporezivanja i pravnim okvirima pojedine vrste poreza. Četvrti dio bazirat će se na analizi poreza Grada Splita te njihovim kretanjima u razdoblju od 2014. godine do 2017. godine. Prikupljeni podaci će se empirijski obraditi a rezultati će biti prikazani grafikonom. Peti dio predstavlja zaključne sastavnice cjelokupnog rada.

2. POREZNI SUSTAV REPUBLIKE HRVATSKE

Porezni sustav Republike Hrvatske suvremen je sustav, usklađen sa smjernicama Europske unije i sličan poreznim sustavima država članica. Pravni izvori poreznih obveza i prava za porezne obveznike i tijela državne uprave su Ustav Republike Hrvatske, Opći porezni zakon te ostali zakoni koji pojedinačno reguliraju ovaj sustav. Pri nastanku poreznog sustava Republike Hrvatske može se reći da su utjecale promjene uzrokovane raspadom Jugoslavije. Rat i okupacija također su imale značajan utjecaj jer su iz tih razloga kasno provedene porezne reforme. (Jurković, 2002). U gotovo 26 godina postojanja neovisne hrvatske države bilo je puno izmjena zakona i podzakonskih akata, no reforma poreznog sustava čije su odredbe stupile na snagu 01. siječnja 2017. godine sigurno je najpotpunija i najobuhvatnija od svih dosadašnjih. (Vlaić, 2017)

2.1. POJAM I KARAKTERISTIKE POREZNOG SUSTAVA

Porezni sustav je ukupnost svih poreznih oblika jedne zemlje. Porezni sustav svake zemlje je nastao djelovanjem mnogih čimbenika u koje se ubrajaju (Nikolić, 1999):

1. Povijesni razvitak,
2. Veličina zemlje,
3. Gospodarski sastav,
4. Broj stanovnika,
5. Društveno- gospodarski odnosi i dr.

Svi ovi čimbenici objašnjavaju razlike između pojedinih poreznih sustava. Mnogobrojni primjeri iz prakse su pokazali nepovezanosti između različitih poreznih oblika koji u konačnici imaju različite ciljeve, te su zbog toga porezni sustavi su komplicirani, nepregledni i kompleksni, te se zbog toga stječe dojam da je porezni sustav zapravo „porezna džungla“. (Jelčić, 2001)

Načela suvremenog poreznog sustava su (Nikolić, 1999):

- 1) Načelo pravednosti,
- 2) Načelo jednostavnosti,

- 3) Načelo preglednosti,
- 4) Načelo neutralnosti
- 5) Načelo usklađenja.

Pravednost je jedno od temeljnih načela suvremenog poreznog sustava. Prema ovo načelu, porezni nameti bi trebali biti pravedno raspodijeljeni između poreznih obveznika. Upravo iz razloga što porezni obveznici ne vole porezne namete, skloni su razmišljanju da su drugim obveznicima sličnih dohodaka porezni nameti manji, te se zbog toga javlja mišljenje da bi porezni sustav trebao biti pravedniji. Načelo jednostavnosti se temelji na smanjenju broja poreznih oblika unutar poreznog sustava, smanjenju poreznih olakšica, općenito pojednostavljenjem oporezivanja. Načelo preglednosti se nadovezuje na načelo jednostavnosti jer krajnji učinak jednostavnosti je transparentnost. Neutralnost poreznog sustava je načelo koje ne povlašćuje jednu gospodarsku djelatnost, dok drugu diskriminira, nego djeluje neutralno na sve gospodarske djelatnosti unutar zemlje. Načelo usklađenja ili harmonizacije za cilj ima ukloniti sve prepreke i neusklađenosti između poreznih sustava više zemalja.

Iako postoji veliki broj faktora koji utječu na to da se porezni sustavi razlikuju od jedne do druge zemlje, ipak se mora reći da postoji niz jednakih poreznih oblika koji se javljaju u većini država. Pored standardnih poreznih oblika (kao što su porez na dohodak fizičkih i pravnih osoba, porez na promet, porez na imovinu i dr.), koji čine porezni sustav većine zemalja, postoji veliki broj specifičnih fiskalnih oblika koji nisu u velikoj mjeri izdašni, ali odražavaju trenutnu poreznu politiku neke zemlje, odnosno uvedeni su sa nekim posebnim razlogom. Osnovni zadatak poreznog sustava i porezne politike je prilagođavanje okolnostima i činjenicama koje su odlučujuće za proces oporezivanja. Naime, stalne promjene uvjeta direktno utječu na promjene poreznih propisa i ukidanje pojedinih poreznih oblika, odnosno uvođenje novih, promjene porezne stope i osnovice. (Link-elearning, www.link-elearning.com, 20.12.2018.)

Porezni sustavi suvremenih država međusobno se razlikuju ne samo u odnosu na sastavne elemente, nego i u pogledu udjela pojedinih poreznih oblika u strukturi javnih prihoda fiskalnog karaktera. Navedene razlike nastaju zbog različitih faktora, od kojih su najvažniji sljedeći (Link-elearning, www.link-elearning.com, 20.12.2018.):

1. Razvijenost gospodarstva. – U razvijenim zemljama veći udio u strukturi javnih prihoda imaju porez na dohodak i porez na imovinu, s obzirom na visok dohodak po

stanovniku. Udio ovih poreznih oblika u manje razvijenim zemljama je znatno niži i u ovim zemljama veći udio imaju porezi, npr. porez na promet.

2. Društveno - ekonomsko uređenje (sa aspekta razvijenosti tržišne ekonomije). – U zemljama sa razvijenim gospodarstvom, porezna politika se vodi na način da se osigura optimalnost u ostvarivanju redistributivnih ciljeva. Porezni poticaji su relativno rasprostranjeni i osnova za njihovo propisivanje su čvrsto postavljeni kriteriji koji su uglavnom ekonomske, ekološke ili socijalno-političke prirode. U nerazvijenim gospodarstvima, porezi i drugi javni prihodi koriste se kao transfer sredstava iz državnih poduzeća u budžet.
3. Fleksibilnost pojedinih poreza. – Uz pretpostavku da se porezne stope i porezne olakšice ne mijenjaju, na promjene u strukturi poreznog sustava utječu promjene u ekonomskim kretanjama, na primjer, u uvjetima inflacije koja se u većoj ili manjoj mjeri javlja u većini zemalja.
4. Struktura radne snage. – Najefikasniji mehanizam za naplatu poreza na dohodak fizičkih osoba je naplata ovog poreza u trenutku isplate, odnosno po odbitku. Međutim, to nije moguće kada veliki broj osoba obavlja samostalno svoju djelatnost. U tom slučaju porez plaća na osnovu rješenja nadležnog poreznog tijela. U zemljama gdje je veći udio osoba koja samostalno obavljaju djelatnost, udio poreza na dohodak fizičkih osoba je relativno manji.
5. Stupanj otvorenosti ekonomije. – U zemljama koje nastoje da ostvare što veći udio vanjsko-trgovinskog sektora u društvenom proizvodu, vodi se računa o poreznom sustavu, i to u smislu uvođenja poreznih oblika koji će povećavati izvoz. Reprezentativni porezni oblik je porez na dodanu vrijednost.

Pojam i podjela poreza

Iako su se porezi pojavili vrlo rano – u Egiptu se već za dinastije Ptolemejevića (305. do 30. pr. Kr.) prikupljala glavarina – stare su civilizacije obilježavali drugačiji oblici financiranja države, npr. vlasništvo vladara nad cjelokupnom imovinom ili vlasništvo nad zemljom i prirodnim resursima. U društvima koja su se temeljila na robnom gospodarstvu, vladari su oporezivali svoje podanike uzimajući od njih dio ljetine. U staroj su Grčkoj poreze

plaćali samo robovi i stranci. U Rimu su isprva svi građani plaćali porez u obliku glavarine, ali je on bio napušten u doba uspona carstva i velikoga bogatstva stečenoga ratnim osvajanjima. U I. st. pr. Kr. uvedeni su porezi na zemlju i nasljedstvo, a zatim i drugi oblici poreza, kao npr. porezi na žito i sol. U srednjem su vijeku na području Europe postojali različiti porezi (porezi na zemlju, na nasljedstvo, glavarine, različite pristojbe i naknade), koji su se plaćali kraljevima, plemstvu, a ponajviše Crkvi. Gradovi su prikupljali poreze na imovinu, kao i poreze na promet određenim vrstama dobara. Nestankom feudalizma i stvaranjem jakih centraliziranih država jača oslanjanje na prihode od vlastite imovine vladara te od poreza na zemlju, a zatim na prihode od prometa različitim dobrima za široku potrošnju. Tada se prvi put javio otpor prema porezima na potrošnju, za koje se smatralo da više opterećuju siromašne od bogatih. Potkraj 19. i početkom 20. stoljeća, sve se veća pozornost poklanjala pravednosti u oporezivanju i izdašnosti poreznoga sustava. (Enciklopedija, www.enciklopedija.hr, 20.10.2018.)

Na današnjem bi stupnju razvoja država s mnogobrojnim zadanim javnim funkcijama i ovlastima bilo nezamislivo održavati sustave javnih financija bez poreza pa tako danas ima mnogo različitih poreznih oblika kojima se oporezuju svi pokazatelji ekonomske (porezne) snage. (Šimurina et al., 2012)

Postoje različite vrste tumačenja i definicija poreza, te je teško izvojiti jednu koja bi odgovarala svakom vremenu, prostoru i stupnju društvenog razvitka.

Porez je dio imetka koji svaki građanin daje državi da drugi dio može sigurno posjedovati. (Montesquieu, 1751 navedeno prema Šimurina et al., 2012)

Porez je prisilni doprinos gospodarskih jedinica, dijelom za pokriće zajedničkih državnih potreba i javnih izdataka, a dijelom služi za drugačiju raspodjelu nacionalnog dohotka. (Wagner, 1883-1890 navedeno prema Šimurina et al., 2012)

Porezi su takva javna podavanja koja se daju državi ili drugim javnim tijelima prema odredbi zakona iz imovine, odnosno iz dohotka pojedinca u svrhu ostvarivanja općih svrha, bez posebne protučinidbe. (Posilović, 1899-1900 navedeno prema Šimurina et al., 2012)

Porezi su prisilno plaćanje državi za kojeg se ne dobiva protunaknada. Porez može biti razrezan fizičkoj osobi, nekom drugom subjektu, imovini itd. Definicija isključuje pristojbe i kazne, ali obuhvaća doprinose za socijalno osiguranje jer su oni prisilne naravi. (OECD, navedeno prema Šimurina et al., 2012)

Porez je ustavnim putem točno određen prinos što ga državljani moraju plaćati razmjerno svojoj imovini ili prema svojoj privrednoj sposobnosti. (Radić, 1908 navedeno prema Šimurina et al.,2012)

Budući da nemamo jedinstvenu definiciju poreza, Nikolić (1999) ističe njegove najznačajnije odlike. To su:

1. porez je prisilno davanje, što znači da su subjekti koje javna vlast odredi za porezne obveznike dužni ispuniti svoju obvezu, jer ih u suprotnom može snagom svoje fiskalne samostalnosti prisiliti da plate;
2. porez je davanje bez izravne protučinidbe;
3. porez je općenito davanje, što znači da svi plaćaju porez onda kad ispune zakonom propisane uvjete;
4. porez je davanje fizičkih ili pravnih osoba iz viška proizvoda, a malokad iz imovine;
5. porez je monetarne prirode, što znači da se plaća u novcu, a malokad u naturi;
6. novci koji se prikupe porezima uzdržavaju proračun, malokad fondove.

U suštini, porez je uvijek oduzimanje, te ga kao takvog porezni obveznik uvijek dočekuje nerado i protiviti tj. opire mu se.

Porezi se mogu podijeliti na mnogo načina, a najvažnije podjele su:

1. porezi u naturi i novcu
2. redoviti i izvanredni porezi;
3. središnji i mjesni porezi;
4. opći i namjenski porezi;
5. katastarski i tarifni porezi;
6. subjektivi i objektni porezi;
7. porezi po vrijednosti i svojstveni porezi;
8. izravni i neizravni porezi.

Od svih navedenih podjela, danas se najčešće koristi ona koja poreze dijeli na izravne (neposredne ili direktne) i neizravne (posredne ili indirektne). U konačnici, zbog

nemogućnosti određivanja točnih razlika između izravnih i neizravnih poreza, postavljaju se tri kriterija razlikovanja:

1. Prevaljivost
2. Objekt oporezivanja i uvažavanje osobnih okolnosti,
3. Obveza snošenja tereta poreza.

Prema Šimurina et al. (2012) prvi kriterij, kriterij prevaljivosti, je zanimljiv i suvremena teorija mu upućuje kritike. Danas je poznato da se u određenim uvjetima svaki porez može prevaliti. Tako da porez u jednom trenutku može biti izravni, a u sljedećem trenutku neizravni. Drugi kriterij označava izravni porez kao onaj koji opterećuje u prvom redu dohodak i imovinu izravno kod gospodarskih subjekata, uvažavajući osobne okolnosti onoga koji snosi porezni teret. Neizravni porezi vezuju se uz troškove, prihode ili određene transakcije bez obzira na to u kakvim se okolnostima nalazi oporezovana osoba.

Treći kriterij definira to da se izravni porezi izravno razrezuju na one osobe ili kućanstva koja moraju snositi teret poreza, dok kod neizravnih postoji razlika između onoga tko formalno snosi porezni teret (zakonski udovoljava poreznoj obvezi) i onoga tko ga stvarno snosi (ekonomska snaga mu je smanjena za iznos dužnog poreza).

2.2. NAČELA, CILJEVI I UČINCI OPOREZIVANJA

2.2.1. Porezna načela

Porezna načela Smith (1776) objašnjava u svom najpoznatijem djelu, „Istraživanje o prirodi i uzrocima bogatstva naroda“. Prema Smithu, porezni sustav bi se morao graditi na načelima:

- Ravnomjernosti
- Određenosti
- Ugodnosti
- Jeftinoće

Po načelu ravnomjernosti svaki građanin je dužan pridonositi pokriću državnih potreba, razmjerno svom dohotku. Prema načelu određenosti, porezna obveza mora biti posve određena i to u vremenskom pogledu te u pogledu načina plaćanja poreza te njegovog iznosa. Načelo ugodnosti traži da se porez naplaćuje u najpovoljnije vrijeme i na najugodniji način za

poreznog obveznika, tako da on što manje osjeti porezni teret. Načelo jeftinoće zahtjeva što niže troškove ubiranja poreza.

Šimurina et al. (2012) su u svom djelu dali najpotpuniji prikaz poreznih načela prema njemačkom teoretičaru A.Wagner. Prema Wagneru postoje 4 grupe načela:

1. financijska načela: izdašnost poreza i elastičnost poreza
2. gospodarska načela: izbor poreznog izvora i izbor poreznog oblika
3. socijalno-politička načela: općenitost poreza i ravnomjernost poreza
4. porezno-tehnička načela: određenost poreza, ugodnost plaćanja i jeftinoća ubiranja poreza.

Financijska načela oporezivanja su po Wagneru najvažnija skupina poreznih načela. Njihova važnost proizlazi iz poreza - financijske veličine kojom se mora osigurati dovoljno novaca za podmirenje državnih rashoda. Financijska načela su načelo izdašnosti i načelo elastičnosti. (Nikolić, 1999)

Načelo izdašnosti kaže da bi porezni sustav morao prikupiti dovoljno novaca, koji će, uz novce iz drugih javnih izvora, omogućiti podmirenje državnih rashoda. Načelo elastičnosti kaže da bi se porezni sustav trebao prilagoditi promjenama u visini državnih rashoda. Ovo načelo se može ispuniti jedino u normalnim uvjetima u kojima nema velikih javnih rashoda, dok će rat, elementarne nepogode i ostane iznimne situacije, tražiti posebne izvanredne mjere bilo uvođenjem novih poreza ili promjenom postojećih.

Gospodarska načela, Šimurina et al. (2012) u svom radu određuju na način da naplata poreza djeluje na gospodarski položaj poreznog obveznika, jer smanjuju njegovu kupovnu snagu. Tako se smanjuje potražnja za proizvodima, ali i njihova proizvodnja. Odnosno, porezi izravno djeluju na cjelokupnu gospodarsku djelatnost. Upravo zbog toga, kada se postavlja porezni sustav, onda je dobro odabrati one porezne oblike s kojima se postižu najbolji gospodarski i financijski rezultati. Gospodarska načela traže dobar izbor poreznog izvora i izbor najbolje vrste i oblika poreza (u smislu njegovog najboljeg gospodarskog djelovanja).

Za socijalno politička načela, Šimurina et al. (2012) kažu da se oporezivanjem utječe na socijalni, odnosno društveni položaj poreznih obveznika. Socijalno politička načela traže općenitost porezne obveze i ravnomjernost u razdiobi poreza. Općenitost porezne obveze imamo tek onda kada su svi porezni obveznici dužni plaćati porez prema svojoj gospodarskoj

snazi. Gospodarska snaga se može izraziti bilo dohotkom poreznog obveznika, bilo njegovom imovinom.

U oba slučaja, veći dohodak, odnosno veća imovina morala bi značiti i veći stupanj oporezivanja. U tome se mora pripaziti da oporezivanje ne zahvati egzistencijski minimum. Konceptija egzistencijskog minimuma se zasniva na tome da svatko mora raspolagati s nužnim minimumom ekonomskih sredstava koje će mu osigurati dostojanstven život, a ako mjesečno ostvaruje iznos manje od egzistencijskog, onda se neće oporezivati. Riječ je o fiksnom iznosu koji se odbija od porezne osnovice. Ravnomjernost poreza se očituje u tome da se porezi raspodijele na sve porezne obveznike. Na taj način se postiže pravednost sustava. (Šimurina et al., 2012)

Porezno-tehnička načela oporezivanja se odnose na načine kojima se utvrđuju porezne obveze i načine upravljanja postupkom naplate poreza. Određenost poreza označava utvrđivanje poreznih obveza putem pravnih propisa. Porezni obveznik mora znati gdje, kada, koliko i kako plaća porez.

Ugodnost plaćanja poreza znači da se razrezivanje, plaćanje i nadzor naplate učini u vrijeme koje poreznom obvezniku najviše pogoduje. Rokovi naplate poreza moraju biti u skladu s prirodom poslovanja i rokovima pritjecanja prihoda poreznih obveznika. Jeftinoća znači da bi porezi trebali biti što jeftiniji tj. da troškovi budu što niži. (Nikolić, 1999)

2.2.2. Ciljevi oporezivanja

Ciljevi oporezivanja se mogu podijeliti u dvije skupine:

- Fiskalni ciljevi i
- Nefiskalni ili ostali ciljevi oporezivanja.

Fiskalni ciljevi su nesumnjivo najvažniji ciljevi. Porez se uvodi prije svega da se prikupe potrebna sredstva za financiranje države.

Teoretičari državnog intervencionizma uz fiskalne ciljeve ističu i nefiskalne ciljeve poput gospodarskih, društvenih, populacijskih i drugih. (Nikolić, 1999). Također i oni porezima daju vrlo živu ulogu, jednako kao i cijeloj fiskalnoj politici, koja može učinkovito djelovati na gospodarska kretanja. Posebno naglašavaju porezno djelovanje na akumulaciju, investicije, stabilizaciju i razdiobu nacionalnog dohotka. Danas se sve više naglašava neutralna uloga poreza, a time i njihov fiskalni cilj.

2.2.3. Učinci oporezivanja

Učinci oporezivanja su različiti, a navode se tri. To su:

- Izbjegavanje plaćanja poreza
- Prevaljivanje poreza
- Preobražavanje poreza

Izbjegavanje plaćanja poreza je nepoželjna navika jer s gledišta porezne uprave/vlasti koja ubire poreze, smanjuje ukupni iznos prikupljenog novca. Svaka porezna vlast nastoji smanjiti poreznu evaziju. Porezna evazija može biti zakonita tj. dopuštena, ili nezakonita tj. nedopuštena. Zakonita evazija označava da nema borbe sa zakonom ili drugim poreznim pravilima. Ukoliko ne želimo kupiti nekakav proizvod, onda nećemo ni platiti porez koji je sadržan u cijeni tog proizvoda. Na ovaj način se ne sukobljavamo sa zakonom jer nas nitko ne može natjerati da kupimo taj proizvod. Nezakonita evazija označava da je porezni obveznik u sukobu sa zakonom. Ova evazija može biti utaja poreza ili krijumčarenje. Utaja poreza je kad porezni obveznik ne prijavi ili lažira podatke koji su bitni za razrezivanje poreza. Krijumčarenje ili šverc je izbjegavanje plaćanja poreza u slučaju kad se roba nezakonito i tajno prebacuje preko granica države da bi se izbjeglo plaćanje carina, carinskih dažbina, poreza na promet i trošarina. Objekti su krivične i za njih se mora odgovarati. (Nikolić, 1999)

Prevaljivanje poreza znači da porezni obveznik prihvaća porezni teret, ali s namjerom da ga prevali, na odgovarajući način, na drugu osobu. Porezni teret se može prevaljivati djelomično ili u potpunosti s osobe na osobu sve dok zadnja osoba ne bude u stanju dalje prevaliti porezni teret. Postoji nekoliko koraka u procesu prevaljivanja poreza a to su udar, prevaljivanje, incidenca i difuzija. Na koncu ovaj proces je problematičan javnoj vlasti iz razloga što ovaj proces za posljedicu ima nastanak svakakvih učinaka na gospodarstvo. Njime se ne oštećuje direktno javna vlast, jer će porezni teret u konačnici biti plaćen. (Nikolić, 1999)

Preobražaj je proces izbjegavanja poreznog tereta na način da porezni obveznik razvija posao, ulaže u nove proizvodne procese i tehnologije te na taj način pokušava povećati dobit. S povećanjem dobiti, porezni obveznik će lakše podnijeti porezni teret. Ovaj proces je simpatičan i dopadan svim poreznim obveznicima ali s njim se javljaju dodatni problemi. Problem nastaje u nabavljanju novih tehnologija koje su često vrlo skupe. No i ako se nabave

nove tehnologije, vjerojatnost da će ostali poduzetnici također nabaviti nove tehnologije je vrlo velika. (Nikolić, 1999)

2.3. POREZNE OLAKŠICE

U praksi suvremenih poreznih sustava postoje brojne poticajne mjere kojima se porezni teret olakšava (beneficije) ili kojima se porezni obveznik oslobađa porezne obaveze. Po pravilu, ove mjere služe za ostvarivanje fiskalnih ciljeva poreza, kao što su privredni rast. Porezni stimulansi (olakšice) se po pravilu odnose na:

- odlaganje plaćanja poreza
- sniženje porezne stope
- izuzimanje iz dohotka
- odbijanje od dohotka
- investicijski porezni krediti

Prema Kranjecu (1991) odlaganje plaćanja poreza za pojedine porezne obveznice može imati istu vrijednost kao i porezna oslobođenja u ovisnosti od dužine perioda poreznog odlaganja, jer se dugoročno porezno oslobađanje svodi na efekt ukinutog poreza.

Odlaganje plaćanja poreza u suštini predstavlja davanje beskamatnog zajma investitorima, dok ubrzana amortizacija izražava oproštaj poreza.

U financijskoj praksi razvijenih zemalja primjenjuju se brojni mehanizmi odlaganja plaćanja poreza, kao što su:

- ubrzana amortizacija
- preferencijalni tretman
- nerealizirane kapitalne dobiti
- porezni tretman gubitaka i
- investicijske rezerve.

Metoda ubrzane amortizacije po pravilu je opredijeljena propisanim vremenom otpisa osnovnih sredstava (vremenski raspored amortizacije) i izbora odgovarajuće formule za obračunavanje amortizacije. Postupak preferencijalnog poreznog tretmana dobiti ostvarene po

osnovu rasta cijena naročito državnih obveznica, s ciljem poticanja investicijske aktivnosti, opravdava se samo u slučaju mogućeg određivanja posebne namjene plasmana kapitalnih prihoda. Mogućnost prenošenja gubitaka unazad ili unaprijed, kao namjena za spremnost za preuzimanje razlika. Kompenziranje gubitaka se u praksi ostvaruje putem dopuštanja obveznicima poreza na profit da među troškovima poslovanja u tekućem poslovnom razdoblju mogu prikazati i preneseni gubitak iz prethodnih godina i na taj način umanjiti poreznu osnovicu. (Kranjec, 1991).

Investicijske rezerve poreznim obveznicima omogućuju svake godine da mogu izdvojiti određeni iznos profita u poseban fond rezervi za buduće investicije. Sniženja porezne stope omogućavaju mogućnost edukacije poreznog tereta smanjenjem zakonske porezne stope. Investicijski porezni kredit, kao porezni stimulans omogućuje kompaniji koja investira da dobije naknadu na ime poreza koji bi inače platila. Obično se obvezniku dopušta da svoju poreznu obavezu umanja za iznos koji odgovara određenom postotku vrijednosti investicije.

Motivi radi kojih se poreznim obveznicima čine ovakvi ustupci različite su prirode. Od posebne važnosti su mjere kojima se nastoji stimulirati ekonomski rast. Takva vrsta poreznih olakšica naziva se poreznim investicijskim poticajima.

Porezne olakšice mogu biti i socijalno političkog karaktera, kada se, diferenciranim tretmanom poreznih obveznika, favoriziraju oni čija je ekonomska snaga manja, a diskriminiraju oni sa većim dohotkom ili imovinom.

Porezne olakšice mogu se klasificirati na različite načine. Jedan od mogućih načina klasificiranja poreznih poticaja temelji se na vezivanju svakog poreznog „ustupka“ za određeni porez. Otuda se razlikuju porezne olakšice u okviru poreza na dobit korporaciju, u okviru poreza na dohodak fizičkih osoba, poreza na imovinu, poreza na promet.

2.3.1. Olakšice kod poreznog obveznika

U pitanju su olakšice koje se daju obveznicima koji se nađu u situaciji predviđenoj zakonskim opisom činjeničnog stanja (npr. porezno oslobođenje za novoosnovano poduzeće).

2.3.2. Olakšice kod porezne osnovice

Olakšice u pogledu porezne osnovice se javljaju u dva oblika:

- Izuzimanje - Ovaj mehanizam predstavlja izuzimanje. Kod njih se određeni objekti isključuju iz obuhvata oporezivanja (npr. naknada štete na dohodak građana, prodaja reprodukcijskog materijala kod poreza na promet, prihodi od kamate po osnovu javnog zajma kod poreza na dobit korporacije i poreza na dohodak građana).
- Odbici - Riječ je o izvjesnim stavkama koje se oduzimaju u postupku određivanja porezne osnovice (npr. umanjenje osnovice za dio izvršene investicije, odbitak troškova amortizacije, odbitak normiranih troškova od prihoda po osnovi autorskih prava i prava industrijske grane).

2.3.3. Olakšice kod visine porezne stope

Olakšice u pogledu visine porezne stope pružaju se u vidu posebnog sniženja stope obveznicima koji se nađu u situaciji predviđenoj zakonskim opisom činjeničnog stanja (npr. snižena porezna stopa u tzv. „malim poduzećima“, posebna porezna ljestvica za zajednički dohodak supružnika) ili pojedinim vrstama dohotka (npr. u Austriji se prihodi fizičkog lica od dividendi oporezuju polovinom porezne stope koja se primjenjuje na ostali dohodak).

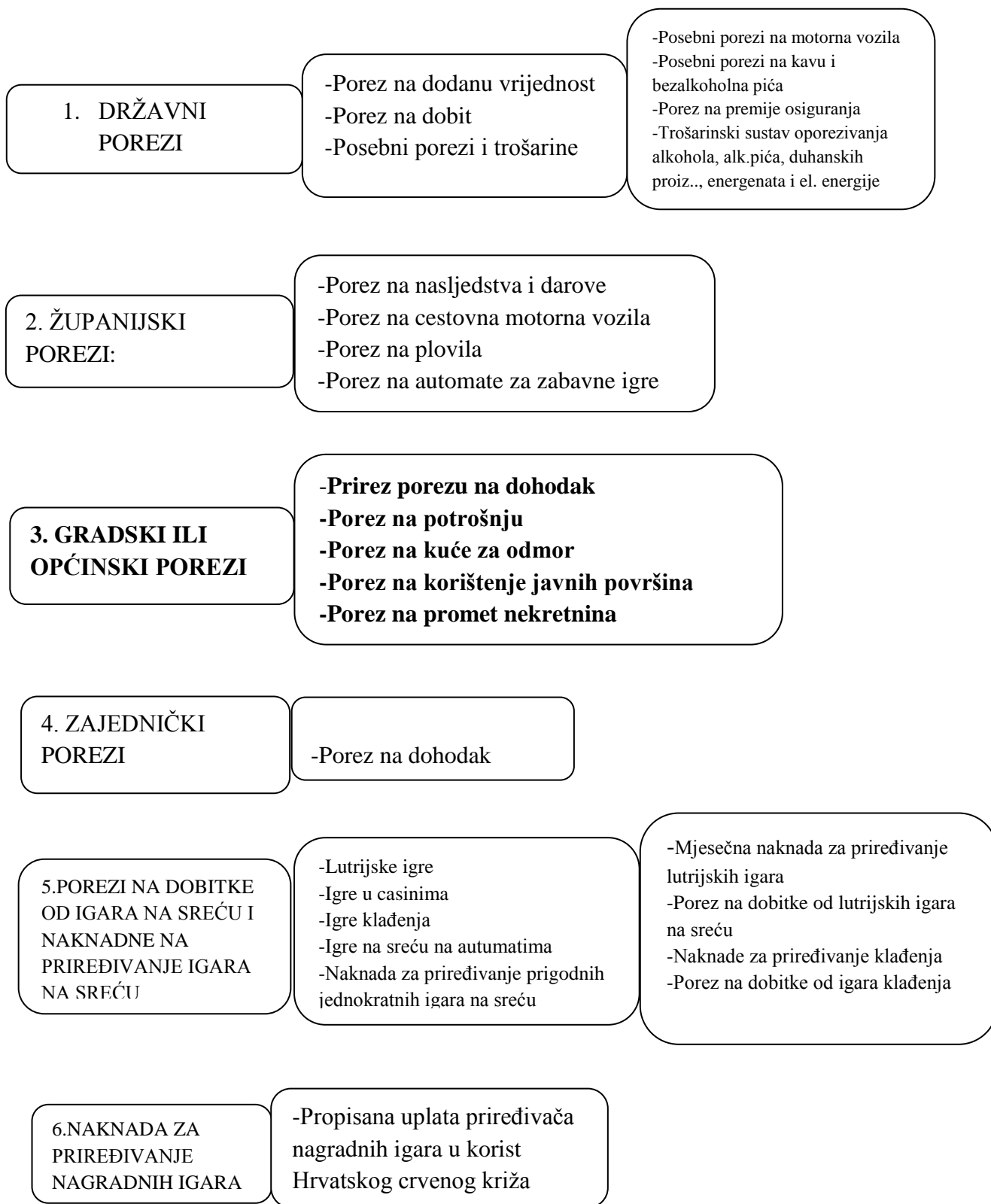
2.3.4. Olakšice kod visine obračunatog poreza

To su olakšice visine obračunatog poreza koje se nazivaju poreznim kreditom. Porezni krediti predstavlja umanjenje poreznog duga. On se može odobriti poreznom obvezniku bilo u vidu odbijanja određene sume od iznosa dugovanog poreza, ili kao kompenzacija obveznikovog poreznog potraživanja prema državi sa njegovim poreznim dugom.

2.4. VRSTE POREZA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Od osamostaljenja Republike Hrvatske porezni je sustav bio podložan čestim promjenama. Česte promjene poreznog sustava u Hrvatskoj dovode u pitanje stabilnost uvjeta gospodarenja, te odašilju negativne slike i izvan Hrvatske što se prvenstveno odnosi na smanjivanje inozemnih investicija u gospodarstvo RH. No danas, porezni sustav Republike Hrvatske je pluralan, suvremen, usklađen sa smjernicama Europske Unije i sličan poreznim sustavima država članicama. Porezni prihodi pripadaju državnom proračunu ili proračunima jedinica niže vlasti, a u jednom dijelu se raspodjeljuju među razinama vlasti. Porezi su zbog toga najznačajniji instrumenti prikupljanja prihoda u Republici Hrvatskoj. Prema današnjim propisima, porezni sustav Republike Hrvatske čine sljedeći porezi:

1. Državni porezi – prihodi državnog proračuna a čine ih porez na dodanu vrijednost (PDV), porez na dobit, posebni porezi i trošarine (posebni porez na motorna vozila; poseban porez na kavu i bezalkoholna pića; porez na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije osiguranja; trošarinski sustav oporezivanja alkohola, alkoholnih pića, duhanskih proizvoda, energenata i električne energije;)
2. Županijski porezi: prihod su županijskih proračuna ili proračuna Grada Zagreba a pripadaju im: porez na nasljedstva i darove, porez na cestovna motorna vozila, porez na plovila, porez na automate za zabavne igre.
3. Gradski ili općinski porezi – pripadaju gradskim ili općinskim proračunima a čine ih: prirez porezu na dohodak, porez na potrošnju, porez na kuće za odmor, porez na korištenje javnih površina, porez na promet nekretnina.
4. Zajednički porezi – dijelom pripadaju državnom proračunu a dio poreza se slijeva u proračun županija i gradova te gradova ili općina. Čini ih porez na dohodak.
5. Porezi na dobitke od igara na sreću i naknade za priređivanje igara na sreću – porezi na dobitke od igara na sreću i naknade za priređivanje igara na sreću u cijelosti pripadaju državnom proračunu
6. Naknada za priređivanje nagradnih igara pripada Hrvatskom Crvenom križu. Ovu skupinu poreza čine: porez na dobitke od lutrijskih igara na sreću, naknade za priređivanje igara u casinima, porez na dobitke od igara na klađenje, naknada za priređivanja igara na sreću na automatima, naknada za priređivanje prigodnih jednokratnih igara na sreću.

Slika 1: Prikaz Poreznog sustava Republike Hrvatske

Izvor: Porezna uprava, https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/naslovna_tablica_psrh.aspx

3. GRADSKI ILI OPĆINSKI POREZI

Gradske i/ili općinske poreze uređuje Zakon o lokalnim porezima (NN 115/16, 101/17); Pravilnik o utvrđivanju korektivnih koeficijenata i evidenciji o nekretninama (NN 1/17); ispravak (33/17); Pravilnik o međusobnim odnosima jedinica područne (regionalne) samouprave i pravne osobe (NN 1/17); Pravilnik o uvjetima, opsegu i naknadi za obavljanje poslova utvrđivanja, evidentiranja, nadzora, naplate i ovrhe radi naplate poreza jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 1/17), Suglasnost da Porezna uprava može obavljati poslove utvrđivanja, evidentiranja, nadzora, naplate i ovrhe radi naplate poreza jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 1/17), Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 127/17), Odluke o gradskim i općinskim porezima (za Split NN 126/17).

3.1. KARAKTERISTIKE POREZA LOKALNIH JEDINICA

Zakonom o lokalnim porezima (NN 115/16, 101/17), porezi se definiraju kao izvor financiranja jedinica lokalne (gradske) i regionalne (županijske) samouprave. Nadalje, lokalni porez je onaj čiji prihodi u potpunosti pripadaju lokalnim jedinicama i o čijim karakteristikama, poreznoj stopi i osnovici, lokalne vlasti mogu djelomnično ili potpuno odrediti. Lokalni porezi pružaju lokalnim jedinicama najveći stupanj autonomije u odlučivanju o namjeni prihoda za financiranje javnih dobara i usluga na svom području. Međutim, lokalne jedinice vlasti ne mogu samostalno utjecati na visinu porezne stope lokalnih poreza jer odluke o vrstama, osnovici i stopama poreza donosi središnja država.

Podsustav lokalnih poreza, unutar cjelokupnog poreznog sustava, treba zadovoljiti nekoliko kriterija (Roller, 2009):

- Izdašnost prihoda- prihodi koji se prikupljaju na lokalnom području trebaju biti stalni i izdašni s ciljem osiguranja normalnog funkcioniranja jedinica lokalne samouprave,
- Niski troškovi ubiranja- troškovi naplate lokalnih poreza ne bi trebali prelaziti uobičajene minimalne postotke prihoda,
- Imobilna osnovica lokalnih poreza- u slučaju mobilne porezne osnovice postoji opasnost od biranja područja s nižim stopama ili bez poreza od strane poreznih obveznika,

- Alokacijski neutralan- lokalni porezi ne smiju poticati porezne obveznike na migraciju u područja s nižim fiskalnim obvezama,
- Pravednost- lokalni porezi trebaju biti pravedni kao i cijeli porezni sustav.

3.2. DEFINIRANJE LOKALNIH POREZA PREMA STUPNJU POREZNE AUTONOMIJE

Posljednih godina u Hrvatskoj se intenzivno raspravlja o većem stupnju decentralizacije, odnosno o potrebi da se dio javnih poslova s državne prenese na županijsku i gradsku razinu. Prva faza procesa fiskalne decentralizacije u Hrvatskoj započela je 2001. kada je preispitan ukupni zakonodavni i financijski okvir za lokalnu i područnu samoupravu te kada je na županije i veće gradove prebačen određeni broj funkcija u području zdravstva, obrazovanja i socijalne skrbi. Program Vlade za razdoblje 2003.-2007. stvara obvezu daljnje decentralizacije radi omogućavanja većeg utjecaja i odgovornosti za razvoj na lokalnoj razini. Nadalje, Vlada predviđa provedbu daljnje decentralizacije zajedno s razmatranjem sustava financiranja lokalne samouprave. Povjerenstvo za decentralizaciju osnovano je 2004. radi izvršavanja Vladina Programa decentralizacije, a ustanovljeno je i šest radnih skupina za pružanje pomoći Povjerenstvu. (Ministarstvo financija, 2019)

Načela koja služe kao putokaz za suvremeni sustav lokalne i područne samouprave u EU nalažu da sustav mora biti:

- učinkovit u izvršenju dodijeljenih mu funkcija
- odgovarajuće financiran i fiskalno održiv
- općenito po strukturi smatran pravičnim
- transparentno proveden
- jasno razumljiv, te mora uživati potporu političkih tijela i šire javnosti.

Uspjeh procesa decentralizacije u Hrvatskoj uvelike ovisi o obliku odgovarajućeg sustava. Takvo što mora se postići u suradnji s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, kako bi im se osigurala sposobnost djelotvornog obnašanja prenesenih im funkcija i raspolaganja prikladnim financijskim sredstvima, te u suradnji s resornim ministarstvima i drugim državnim tijelima koja su prije izvršavala decentralizirane funkcije i s tim u svezi raspolažu potrebnim iskustvom. Ministarstvo financija zaduženo je za sveukupno izvršenje sustava lokalnih i područnih financija te za očuvanje svoga fiskalnog integriteta.

Da bi se dencentralizacija uspješno provela, važno je odrediti stupanj porezne autonomije gradova koji bi trebali imati odgovarajuću financijski strukturu za pružanje javnih usluga. Porezna autonomija podrazumijeva različita prava koja lokalne jedinice imaju nad porezima (pravo na uvođenje ili ukidanje poreza, određivanje poreznih stopa, definiranje poreznih osnovica ili dodjeljivanje poreznih olakšica pravnim ili fizičkim osobama (Blöchliger, Rabesona, 2009. navedeno u Bronić, 2012))

Prema OECD (1999), porezi lokalnih jedinica su klasificirani prema stupnju porezne autonomije:

- Potpuna porezna autonomija (lokalne jedinice odlučuju o visini porezne stope i porezne osnovice)
- Lokalne jedinice odlučuju visini porezne stope ili visini porezne osnovice
- Zajednički porezi koji se dijele s višim razinama vlasti
- Niže razine vlasti ne odlučuju o visini porezne stope i visini porezne osnovice.

Naravno, postoje i druge klasifikacije porezne autonomije lokalne jedinice. Messere (1993, navedeno u Bronić (2012) definira:

- vlastite poreze – kada su osnovica i stopa pod nadzorom lokalnih jedinica; preklapajuće poreze – osnovica je definirana na razini države, ali su stope pod nadzorom lokalnih jedinica;
- podijeljene poreze – osnovica i stope određuju se na razini države, ali lokalne jedinice mogu utjecati na dio prihoda koji im se dodjeljuje ili na iznos koji svaka razina vlasti prima.

Čisti lokalni porez za Bahla i Brida (2008, navedeno prema Bronić, 2012) samo je kada lokalne jedinice:

- odlučuju hoće li nametnuti porez ili ne;
- određuju osnovicu poreza;
- odlučuju o poreznoj stopi;
- administriraju porez (procjenjuju, prikupljaju);
- te im prihodi od prikupljenog poreza u potpunosti pripadaju.

Raspodjela zajedničkog poreza na gradove Republike Hrvatske

Budući da je porez na dohodak najveći prihod lokalnih proračuna, te da je on zajednički porez, prihod od poreza na dohodak se dijeli između općina, gradova i županija i raspoređuje se na (NN 127/17):

- udio općine, odnosno grada 60 %
- udio županije 17 %
- udio za decentralizirane funkcije 6 %
- udio za fiskalno izravnanje 17 %.

Općina, grad, županija i Grad Zagreb, koji prema posebnim propisima financiraju decentralizirane funkcije, raspodjeljuju udio za decentralizirane funkcije na sljedeći način (NN 127/17):

- za osnovno školstvo 1,9 % za srednje školstvo 1,3 %
- za socijalnu skrb 0,8 %, i to 0,2 % za centre za socijalnu skrb i 0,6 % za domove za starije i nemoćne osobe
- za zdravstvo 1,0 %
- za vatrogastvo – javne vatrogasne postrojbe 1,0 %.

Za troškove obavljanja poslova utvrđivanja, evidentiranja, naplate, nadzora i ovrhe poreza na dohodak Ministarstvu financija Poreznoj upravi pripada naknada 1% od ukupno naplaćenih prihoda.(NN 127/17)

Dakle, raspodjela prihoda od poreza i prireza na dohodak je komplicirana i ovisi o području na kojemu se nalazi općina/grad poreznog obveznika, o decentraliziranim funkcijama koje jesu ili nisu preuzele općina/ /grad i županija, o visini prireza što ga je uvela općina/grad i o visini naknade koju Poreznoj upravi plaćaju općina/grad i županija, te o tome tko i kako isplaćuje povrat poreza i prireza na dohodak po godišnjoj poreznoj prijavi. Ministarstvo financija ne objavljuje podatke o raspodjeli poreza i prireza na dohodak među različitim razinama vlasti. (Bronić, 2007)

3.3. UDIO GRADSKIH POREZA U UKUPNIM POREZIMA REPUBLIKE HRVATSKE

Model financiranja jedinica lokalne i područne samouprave treba osigurati dostatne prihode za nesmetano obavljanje poslova iz nadležnosti JLP(R)S-a, a sve u cilju poboljšanja standarda građana koji žive na području samoupravnih jedinica (Jurlina Alibegović, 2002). U literaturi se navodi mali broj poreznih oblika koji imaju potrebna svojstva lokalnih poreza, ali se naglašava kako bi dodjela poreza lokalnim jedinicama trebala ovisiti o njihovim rashodima te kako bi prihodi od lokalnih poreza trebali osigurati barem najbogatijim jedinicama dostatne izvore za financiranje svih lokalno pruženih usluga iz vlastitih sredstava, osim dijela lokalnih usluga koje će na temelju odluke samostalno financirati središnja država (Bronić, 2013). Prema Stojanović (2017) nastavlja se analizira struktura prihoda od lokalnih poreza u razdoblju od 2014. do 2016. god., prikazanim u Tablici 1.

Tablica 1. Prihodi od gradskih poreza u razdoblju od 2014. do 2016. god. (u kn) u RH

<i>Opis</i>	<i>2014.</i>	<i>2015.</i>	<i>2016.</i>	<i>Indeks (2016./2014.)</i>
Porez na potrošnju	113.292.798	123.267.796	128.849.181	113,73
Porez na kuće za odmor	49.591.717	53.228.371	56.401.637	113,73
Porez na tvrtku ili naziv	98.207.584	97.363.867	102.589.235	104,46
Porez na korištenje javnih površina	47.010.085	52.287.628	56.133.419	119,41
Porez i prirez porezu na dohodak	8.653.155.908	7.696.667.303	8.228.397.933	95,09
Ukupno bez poreza i prireza	308.102.184	326.147.662	343.973.472	111,64
Udio u prihodima poslovanja (%)	2,06	2,26	2,27	110,50
Ukupno s porezom i prirezom	8.961.258.092	8.022.814.965	8.572.371.405	95,66
Udio u prihodima poslovanja (%)	59,79	55,58	56,60	94,68

Izvor: Zbornik radova: Stojanović S. (2017), Prema podacima Ministarstva financija RH,

<http://www.mfin.hr/hr/financijski-izvjestaji-jlprs>

Struktura prihoda od gradskih poreza u razdoblju od 2014. do 2016. god. pokazuje kako se udio lokalnih poreza bez prihoda od prireza porezu na dohodak u gradskim prihodima od poslovanja kreće u rasponu od svega 2,06% do 2,27%. Nažalost, analitička evidencija o prihodima od prireza nije javno dostupna tako da ne postoji mogućnost procjene stvarnog učinka lokalnih poreza na ukupno financiranje. U slučaju kada prihodima lokalnih poreza pribrojimo skupno iskazanu stavku prihoda od poreza na dohodak (koji je zajednički porez) i prihoda od prireza (koji je lokalni porez), tada udio u prihodima poslovanja raste iznad 55%, što pokazuje dominantnu ulogu poreza na dohodak u ukupnom financiranju gradova. Svi porezni oblici, osim poreza i prireza porezu na dohodak, imaju tendenciju porasta u promatranom razdoblju. (Stojanović, 2017).

4. POREZI GRADA SPLITA

Prema Zakonu o lokalnim porezima, lokalni porezi su porezi koji pripadaju jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave. Osim poreznih prihoda, ove jedinice se također financiraju i prihodima od vlastite imovine, novčanim kaznama, naplatom upravnih i boravišnih pristojbi, komunalne naknade, te naknadama za korištenje javnih, gradskih površina.

Ministarstvo financija, Porezna uprava, može, na temelju odluke predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave, uz prethodnu suglasnost ministra financija, obavljati poslove utvrđivanja, evidentiranja, nadzora, naplate i ovrhe radi naplate svih ili pojedinih poreza koji joj pripadaju.

4.1. UREĐENJE POREZA GRADA SPLITA

U općinske, odnosno gradske poreze Grada Splita ubrajamo:

1. prirez porezu na dohodak
2. porez na potrošnju
3. porez na kuće za odmor
4. porez na korištenje javnih površina

4.1.1. Prirez porezu na dohodak

Prirez je porez na već plaćeni porez na dohodak. Osnovica za obračun prireza je iznos poreza na dohodak. Prirez obračunava i uplaćuje poslodavac zajedno s iznosom poreza na dohodak. Porezni obveznik je fizička osoba koja ima prebivalište ili uobičajeno boravište u gradu ili općini za koji je propisan obračun i uplata prireza.

Prema Zakonu o lokalnim porezima- pročišćeni redakcijski tekst (NN 115/16, 101/17), lokalne vlasti mogu svojom odlukom propisati plaćanje prireza porezu na dohodak, i to:

1. općina po stopi do 10%
2. grad s manje od 30.000 stanovnika po stopi do 12%
3. grad s više od 30.000 stanovnika po stopi do 15%

4. Grad Zagreb po stopi do 18%.

U gradu Splitu je od 01.11.2017.godine na snagu stupila nova odluka o visini stope prireza, te ona iznosi 15%, umjesto dotadašnjih 10%.

Ako porezni obveznik u Republici Hrvatskoj ima stanove u vlasništvu ili posjedu dulje od 183 dana, primjerice i u Gradu Splitu i izvan njega, prebivalište se utvrđuje prema onom mjestu gdje je mjesto prebivališta njegove obitelji te se i prirez porezu na dohodak plaća prema tom mjestu.

U slučaju da porezni obveznik u Republici Hrvatskoj ima stanove u vlasništvu ili posjedu dulje od 183 dana, primjerice i u Gradu Splitu i izvan njega, a riječ je o osobi koja je samac, prebivalište se utvrđuje prema mjestu u kojem se pretežito zadržava ili prema mjestu iz kojeg pretežito odlazi na rad. U ovom slučaju moguće je da porezni obveznik ima prebivalište u Gradu Splitu, ako je to mjesto u kojem se porezni obveznik pretežito zadržava ili iz kojeg pretežito odlazi na rad. U tom slučaju porezni obveznik ima obvezu izmijeniti Obrazac PK (došlo je do promjene prebivališta) u roku od 30 dana, a ako to ne učini, a poslodavac ima saznanja da je utvrđeno prebivalište različito od prebivališta iskazanog na Obrascu PK, treba o tome obavijestiti Poreznu upravu.

Ukoliko se ne može odrediti prebivalište poreznog obveznika (prebivalište obitelji, mjesto, ako je samac, u kojem se pretežito zadržava, s kojeg odlazi na posao, ili ako nema stan u vlasništvu ili u posjedu) kao kriterij uzet će se u obzir uobičajeno boravište, na način da se utvrdi stalan ili vremenski povezan boravak dulji od 183 dana u jednoj ili dvije kalendarske godine.

Visina stope prireza može utjecati na to gdje će porezni obveznik prijaviti svoje prebivalište. Ima mnogo poreznih obveznika koji rade npr. u Zagrebu gdje je najveća stopa prireza (18%) a svoje prebivalište imaju u gradovima ili općinama koje imaju manje stope prireza. (Šimurina et al., 2012)

Obračun prireza uz porez na dohodak plaća se po stopi koju utvrdi općina ili grad i pripada općini ili gradu na području kojih je prebivalište ili uobičajeno boravište obveznika prireza (svakog poreznog obveznika odnosno radnika). U Narodnim novinama, br. 99/17. od 6. listopada 2017. objavljena je [Odluka o izmjeni Odluke o prirezu na porez na dohodak Grada Splita](#) koja je stupila na snagu 1. studenog 2017. Ovom Odlukom mijenja se članak 5.:

Odluke o prirezu na porez na dohodak (Nar. nov., br. 7/94. i 93/01. i »Službeni glasnik Grada Splita« br. 1/94. I 15/01.), te se od 1. studenog 2017. prirez porezu na dohodak plaća se po stopi od 15% umjesto dosadašnje stope od 10%.

To znači da će se novi obračun prireza primjenjivati na sve obračune i isplate poreza na dohodak po svim izvorima poreza na dohodak (dohodak od nesamostalnog rada-plaća, drugi dohodak, dohodak od kapitala i dr.) koje se isplaćuju nakon 1. studenog 2017. bez obzira na činjenicu na koje razdoblje obračuna se navedeni dohodak odnosi. Dakle, plaća koja se obračunava za listopad i kasnije, a isplaćuje se u studenome obračunava se sa prirezom od 15%.

4.1.2. Porez na potrošnju

Porez na potrošnju je porez kojim se oporezuju konzumacija alkoholnih pića (vinjak, rakija i žestoka pića), prirodnih vina, specijalnih vina, piva i bezalkoholnih pića u ugostiteljskim objektima. Bezalkoholnim pićima smatraju se prirodni voćni sokovi (juice), sva osvježavajuća gazirana bezalkoholna pića te mineralne i gazirane vode. Pri konzumaciji nabrojanih vrsta pića, na potrošače se prevaljuje teret ovog poreza, iako je porezni obveznik fizička ili pravna osoba koja pruža ugostiteljske usluge. (Iznos poreza na potrošnju je iskazan na računu). Poreznu osnovicu za ovu vrstu poreza čini prodajna cijena pića u ugostiteljskim objektima, bez poreza na dodanu vrijednost. Porezna stopa može biti visine do 3%. Porez na potrošnju je prihod grada, tj. općine gdje je obavljena prodaja pića.

Obračunsko razdoblje poreza na potrošnju je od prvog do posljednjeg dana u mjesecu. Utvrđenu obvezu poreza na potrošnju za obračunsko razdoblje, porezni obveznik iskazuje na Obrascu PP-MI-PO i predaje ga do 20. dana u mjesecu za prethodni mjesec, nadležnoj ispostavi Porezne uprave. Utvrđenu obvezu porezni obveznik dužan je platiti do posljednjeg dana u mjesecu za prethodni mjesec.

4.1.3. Porez na kuće za odmor

Porez na kuće za odmor se ubraja u vrste imovinskih poreza, a poticaj za ovakvu vrstu oporezivanja je vlasništvo nad kućom za odmor. Obveznici koji snose teret ovog poreza su pravne ili fizičke osobe koje su vlasnici kuća za odmor- vikendica. Kuća za odmor je u tom smislu zgrada ili stan koji se koristi povremeno odnosno sezonski. Ovaj porez isključuje

gospodarske objekte u kojima se smještaju poljoprivredni strojevi, oruđe ili drugi pribor. Visina poreza iznosi od 5 do 15 kuna po metru kvadratnom korisne površine, a točnu visinu propisuje općina ili grad na čijem području se nalazi. Pri utvrđivanju visine poreza, u obzir se mora uzeti lokacija kuće za odmor, starost, stanje infrastrukture te drugih okolnosti.

Prema Odluci o gradskim porezima u Splitu (2017), vlasnikom, odnosno suvlasnikom smatra se i osoba koja je izvan knjižni vlasnik, odnosno suvlasnik ukoliko se to može utvrditi drugim dokazima, kojima se može dokazati da je netko stekao nekretninu pravnim poslom, odlukom suda, nasljeđivanjem i na temelju zakona, a nije uknjižen u zemljišnim knjigama. Suvlasnici kuće za odmor su obveznici poreza na kuće za odmor u omjeru koji odgovara njihovim suvlasničkim dijelovima, odnosno u onom dijelu koji je fizičkom razdiobom pripao pojedinom suvlasniku.

Obveznik poreza na kuće za odmor koja se nalazi na području Grada Splita, dužan je nadležnom upravnom tijelu Grada Splita dostaviti podatke koji se odnose na mjesto gdje se nalazi objekt, korisnu površinu, podatke o poreznom obvezniku te druge podatke, koje treba dostaviti do 31. ožujka godine za koju se utvrđuje porez na kuće za odmor.

Korisna površina označava ukupan stambeni prostor, preciznije, ukupnu podnu površinu stambenog objekta umanjenu za širinu zidova.

Poreznom obvezniku koji ne dostavi podatke za utvrđivanje poreza na kuće za odmor izriče se kazna sukladno zakonu kojim se regulira odnos između poreznih obveznika i poreznog tijela.

U postupku dokazivanja statusa kuće za odmor, osim osobne iskaznice, OIB vlasnika kuće i vlasničkog lista uzimat se obzir i sljedeća dokumentacija: uvjerenje o prebivalištu, mjesečni računi za odvoz smeća, računi potrošnje vode i električne energije kao i ostali valjani dokazi.

Porez na kuće za odmor plaća se godišnje, u iznosu od 15 kn po m² korisne površine kuće za odmor na cijelom području Grada Splita i predstavlja vlastiti izvor prihoda Grada Splita. Porez na kuće za odmor plaća se u roku od 15 dana od dana dostave rješenja o utvrđivanju tog poreza.

U poreznoj reformi provedenoj potkraj 2016. godine bilo je predviđeno ukidanje poreza na kuće za odmor, počevši od 01. siječnja 2018. godine. Prema tom planu od 2018. godine komunalna se naknada trebala transformirati u oblik lokalnog poreza na nekretnine sa svrhom

omogućavanja lokalnim jedinicama korištenje tim prihodim u skladu s raznolikim potrebama na svom području, a ne samo za gradnju i održavanje komunalne infrastrukture, što je isključiva namjena komunalne naknade. Osim navedenog, plan ove porezne reforme se sastojao i od pravednijeg načina obračuna poreznog tereta, na način da vlasnici novijih i opremljenijih nekretnina plaćaju više, a da vlasnici starijih i manje uređenih nekretnina plaćaju manje. (Zuber, 2018)

4.1.4. Porez na korištenje javnih površina

Porez na korištenje javnih površina plaćaju pravne i fizičke osobe koje koriste javne površine. Ovaj porez se plaća u visini, na način i pod uvjetima koje propiše predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave svojom odlukom. Što se smatra javnom površinom svojom odlukom propisuje predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave. Porez na korištenje javnih površina prihod je jedinice lokalne samouprave na čijem se području javna površina koristi.

U gradu Splitu još nije utvrđeno plaćanje poreza na korištenje javnih površina, niti je određeno nadležno tijelo za provođenje procesa utvrđivanja i naplate poreza. Utvrdit će se naknadno, posebnom odlukom predstavničkog tijela.

4.2. ANALIZA POREZA GRADA SPLITA OD 2014. DO 2017.

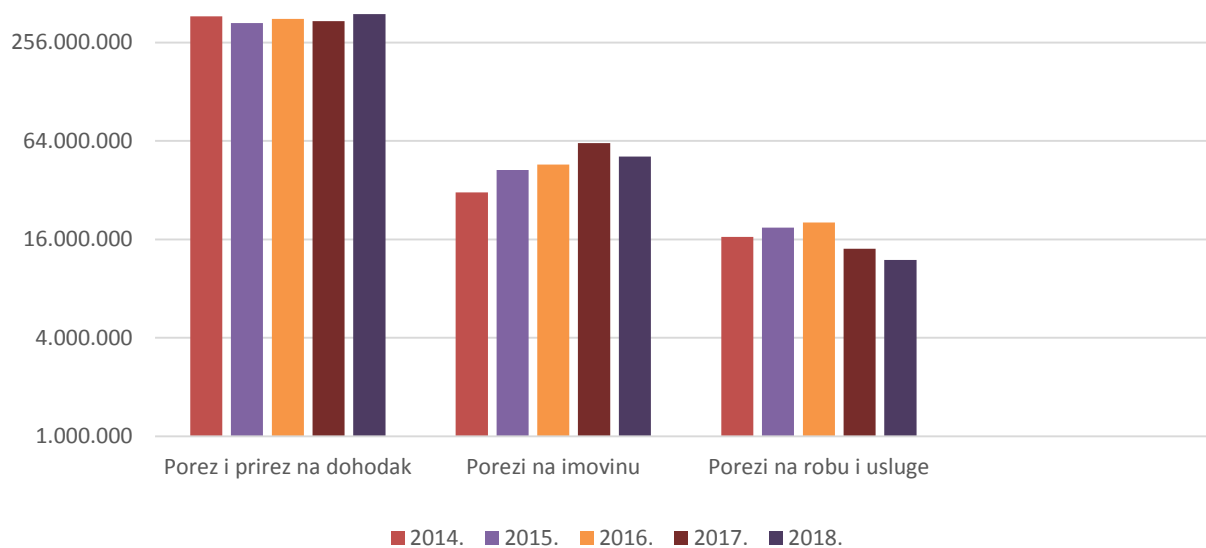
Porezi koji se analiziraju su porezi i prirez na dohodak u koje su svrstavamo poreze i prireze na dohodak od nesamostalnog rada, na dohodak od nesamostalnih djelatnosti, na dohodak od imovine i imovinskih prava, na dohodak od kapitala. Na Slici 2. je prikaz ostvarenja proračuna JLP(R)S za period 2014.-2017. godine. Ovo je službeni dokument koji nam daje uvid u prihode od poreza u Gradu Splitu. Vidljivo je da su porez i prirez spojeni u jednu kategoriju te se ne može jasno iščitati prihod od prireza na dohodak. Također su nejasne ostale kategorije gradskih poreza i njihovo grupiranje. Na stranicama Ministarstva financija i Grada Splita jedini uvid o pojedinim grupama gradskih poreza, može se uočiti iz Prijedloga proračuna za 2018. s projekcijama za 2019. i 2020. godinu iz Slike 3.

 MINISTARSTVO FINANCIJA DRŽAVNA RIZNICA								
Županija: SPLITSKO-DALMATINSKA PR-RAS i RAS-funkcijski Grada SPLIT								
- u kunama								
Račun iz rač. plana	Opis stavke	Ostvarenje 2014	Ostvarenje 2015	Index 2015/14	Ostvarenje 2016	Index 2016/15	Ostvarenje 2017	Index 2017/16
1	2	3	4	5	6	7	8	9
PRIHODI I RASHODI, PRIMICI I IZDACI PREMA EKONOMSKOJ KLASIFIKACIJI								
6	PRIHODI POSLOVANJA (AOP 002+039+045+074+105+123+130+136)	699.415.250	663.477.021	94,9	703.301.426	106,0	757.145.962	107,7
61	Prihodi od poreza (AOP 003+012+018+024+032+035)	418.574.277	398.519.567	95,2	422.787.956	106,1	422.668.628	100,0
611	Porez i prirez na dohodak (AOP 004 do 009 - 010 - 011)	370.966.369	337.046.424	90,9	356.599.987	105,8	346.473.464	97,2
6111	Porez i prirez na dohodak od nesamostalnog rada	319.801.591	282.653.640	88,4	291.838.412	103,2	270.951.921	92,8
6112	Porez i prirez na dohodak od samostalnih djelatnosti	35.481.005	37.158.058	104,7	41.129.653	110,7	43.587.660	106,0
6113	Porez i prirez na dohodak od imovine i imovinskih prava	11.758.605	13.866.557	117,9	15.518.685	111,9	17.684.061	114,0
6114	Porez i prirez na dohodak od kapitala	14.771.810	15.981.512	108,1	23.503.906	147,3	31.586.998	134,4
6115	Porez i prirez na dohodak po godišnjoj prijavi	0	0	-	0	-	0	-
6116	Porez i prirez na dohodak utvrđen u postupku nadzora za prethodne godine	828.832	315.208	38,0	832.367	264,1	0	0,0
6117	Povrat poreza i prireza na dohodak po godišnjoj prijavi	11.475.274	12.908.551	112,5	16.223.036	125,7	17.337.178	106,9
6119	Povrat više ostvarenog poreza na dohodak za decentralizirane funkcije	0	0	-	0	-	0	-
612	Porez na dobit (AOP 013 do 016 - 017)	0	0	-	0	-	0	-
6121	Porez na dobit od poduzetnika	0	0	-	0	-	0	-
6122	Porez na dobit po odbitku na naknade za korištenje prava i za usluge	0	0	-	0	-	0	-
6123	Porez na dobit po odbitku na kamate, dividende i udjele u dobiti	0	0	-	0	-	0	-
6124	Porez na dobit po godišnjoj prijavi	0	0	-	0	-	0	-
6125	Povrat poreza na dobit po godišnjoj prijavi	0	0	-	0	-	0	-
613	Porezi na imovinu (AOP 019 do 023)	31.017.280	42.552.626	137,2	45.864.945	107,8	62.195.451	135,6
6131	Stalni porezi na nepokretnu imovinu	93.168	111.355	119,5	110.530	99,3	100.008	90,5
6132	Porez na nasljedstva i darove	0	0	-	0	-	0	-
6133	Porez na kapitalne i financijske transakcije	0	0	-	0	-	0	-
6134	Povremeni porezi na imovinu	30.924.112	42.441.271	137,2	45.754.415	107,8	62.095.443	135,7
6135	Ostali stalni porezi na imovinu	0	0	-	0	-	0	-
614	Porezi na robu i usluge (AOP 025 do 031)	16.590.628	18.920.517	114,0	20.303.024	107,3	13.999.713	69,0
6141	Porez na dodanu vrijednost	0	0	-	0	-	0	-
6142	Porez na promet	8.980.133	8.396.658	120,3	9.532.513	113,5	10.935.083	114,7
6143	Posebni porezi i trošarine	0	0	-	0	-	0	-
6145	Porezi na korištenje dobara ili izvođenje aktivnosti	9.610.495	10.523.859	109,5	10.770.511	102,3	3.064.630	28,5
6146	Ostali porezi na robu i usluge	0	0	-	0	-	0	-
6147	Porez na dobitke od igara na sreću i ostali porezi od igara na sreću	0	0	-	0	-	0	-
6148	Naknade za priređivanje igara na sreću	0	0	-	0	-	0	-
615	Porezi na međunarodnu trgovinu i transakcije (AOP 033+034)	0	0	-	0	-	0	-

Slika 2: Ostvarenje proračuna JLP(R)S za period 2014.-2017., Splitsko-dalmatinska županija, Grad Split

Izvor: Ministarstvo financija RH, <http://www.mfin.hr/hr/ostvarenje-proracuna-jlprs-za-period-2014-2017> (20.08.2018.)

Prema Prijedlogu proračuna za 2018. s projekcijama za 2019. i 2020. godinu, u poreze na imovinu se ubrajaju stalni porezi na nepokretnu imovinu ili porez na kuće za odmor i povremeni porezi na imovinu ili porez na promet nekretnina koji je zajednički porez između države, županije i gradova/općina. U poreze na robu i usluge se ubrajaju porez na promet, te porez na korištenje dobara ili izvođenje aktivnosti.

Grafikon 1: Porezi Grada Splita u razdoblju od 2014.-2017. godine s projekcijom za 2018. godinu

Izvor: Prikaz autora

Iz Grafikona 1., u stupcima porez i priraz na dohodak, vidljiv je izražen pad u 2015.godini u odnosu na 2014.godinu, koji je kasnije zabilježio lagani trend rasta. Međutim ni nakon dvije godine blagog rasta još uvijek nije dosegnuo razinu iz 2014.godine. Indeks 2015/2014 iz tablice 1. pokazuje da se u tekućoj godini, odnosno 2015. ostvarilo 90.9% prihoda od 2014.godine. Analizom četverogodišnjeg vremenskog uzorka evidentno je da stopa prireza od 10% nije donijela očekivani oporavak prihoda od prireza, stoga je od studenog 2017. odlukom Gradskog vijeća stupila na snagu povećana stopa prireza na 15%. Od odluke se očekuje dodatno povećanje prihoda od prireza, što je vidljivo u tablici 2.

Iz grafikona 1. u stupcima porezi na imovinu vidljiv je rast prihoda od poreza na imovinu, a iz tablice 1. je uočljivo da stalni porezi na nepokretnu imovinu ili porezi na kuće za odmor u 2014. godini iznose 93.168,00 kuna i da prate trend rasta do 2017. godine, dok iznos zajedničkog poreza prometa na nekretnine u 2015. godini iznosi 30.924.112,00 kuna i do 2017. godine je vidljiv rast. U projekciji prihoda 2018. godini očekuje se pad vrijednosti poreza na imovinu.

Porezi na robu i usluge u 2014. godini iznose 16.590.628,00 kuna i prate trend rasta do 2016. godine. Indeks 2015/2014 te indeks 2016/2015 iznose preko 100%, dok se obrat događa u

2017. godini. Prihod od poreza na robu i usluge u 2017.godini se smanjuje na približno 14 milijuna kuna. Indeks 2017/2016 iznosi svega 69%. Prema projekciji za 2018. godinu, očekuje se daljnje smanjenje prihoda od ove vrste poreza za dodatnih 2 milijuna kuna.

Unatoč smanjenjima pojedinih poreza, prema projekciji za 2018.godinu, očekuje se rast ukupnih prihoda od poreza u proračunskoj strukturi. U 2014. godini ukupni prihod od poreza iznosio je 418.574.227,00 kuna. U 2015. godini osjetio se pad prihoda od poreza koji su u 2016. i 2017. godini imali trend rasta. U 2018. godini očekuje se da će prihod od poreza iznositi 444.103.870,00 kuna. Ažurirani podaci o ostvarenju proračuna za 2018. godinu još uvijek nisu dostupni te se zbog toga, kretanje poreza i prihoda od poreza, može analizirati samo iz podataka Projekcije za razdoblje od 2018.-2020 prikazanim na Slici 3.

Izvori financiranja		REALIZACIJA	PLAN	PLAN	PLAN	PLAN	INDEKS	INDEKS	INDEKS
Konto	Opis konta	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	18/17	19/18	20/19
	11,111,112,1120,113,114,31,311,42,43,431,51,511,5111,52,521,5211,5211								
6	PRIHODI POSLOVANJA	767.203.412	773.453.335	990.070.642	1.020.911.856	989.534.924	128,01	103,12	96,93
	11,111								
61	PRIHODI OD POREZA	422.767.955	402.339.550	444.103.870	449.098.310	456.143.290	110,38	101,12	101,57
	11,111								
611	POREZ I PRIREZ NA DOHODAK	356.599.987	346.239.550	380.603.870			109,93		
	11								
613	POREZI NA IMOVINU	45.864.945	44.100.000	51.500.000			116,78		
	11								
614	POREZI NA ROBU I USLUGE	20.303.024	12.000.000	12.000.000			100,00		
	11,112,1120,113,114,431,51,511,5111,52,521,5211,522,523								
63	POMOĆI IZ INOZEM.(DAROVNICE) I OD SUBJ.UNUTAR OPĆG PRORAČUNA	55.726.648	73.789.170	162.622.181	208.373.751	170.570.850	220,39	128,13	81,86
	51,511,523								
632	POMOĆI OD MEĐUNARODNIH ORGANIZACIJA	391.867	8.920.220	34.752.370			389,59		
	11,52								
633	POMOĆI IZ PRORAČUNA	16.853.042	30.010.000	19.050.000			63,48		
	431,52,523								
634	POMOĆI OD OSTALIH SUBJEKATA UNUTAR OPĆEG PRORAČUNA	6.478.992	4.656.480	76.906.460			1651,60		
	52,5211								
635	POMOĆI IZRAVNANJA ZA DECENTRALIZIRANE FUNKCIJE	20.240.337	18.920.000	18.000.000			95,14		
	112,1120,113,114,431,521,522,523								
636	POMOĆI PRORAČ.KORIS. IZ PRORAČUNA KOJI IM NIJE NADLEŽAN	8.814.589	8.192.570	10.442.730			127,47		
	51,511,5111,523								
638	POMOĆI TEMELJEM PRIJENOSA EU SREDSTAVA	2.947.822	3.089.900	3.470.621			112,32		
	11,311,42,43,431,511								
64	PRIHODI OD IMOVINE	73.577.746	68.589.020	81.259.136	78.207.336	76.798.436	118,47	96,24	98,20

Slika 3. Rashodi i primici Grada Splita i proračunskih korisnika za razdoblje 2016.-2019. godine

Izvor: Grad Split, Prijedlog proračuna za 2018. s projekcijama za 2019. i 2020. godinu,
<http://www.split.hr/Default.aspx?art=9279&sec=331&dm=2>

5. ZAKLJUČAK

Svaki porezni sustav podložan je promjenama, s tim da se novim zakonskim odlukama i pravilima nastoji postići što veća efikasnost, jednostavnost i pravednost ubiranja poreza. Puno je čimbenika koji utječu na sustav oporezivanja kao što su veličina teritorija, broj stanovnika, gospodarska razvijenost zemlje, BDP po stanovniku, stopa nezaposlenosti, opremljenost središnje porezne uprave te njenih podružnica. Porezna nestabilnost u Republici Hrvatskoj rezultat je konstantnih izmjena poreznih zakona te propisa, točnije 44 promjene u razdoblju od 2012.-2015. godine, što stvara probleme računovodstvenim djelatnicima i samim poreznim službenicima. Reforma hrvatskog poreznog sustava jedan je od ciljeva kako bi se smanjilo ukupno porezno opterećenje, poticala konkurentnost hrvatskog gospodarstva, te u konačnici izgradio stabilan, održiv i jednostavan porezni sustav oporezivanja. U sklopu reforme unutar lokalnih poreza, namjera Vlade RH je uvesti jedinstveni porez na nekretnine, koji bi zamijenio komunalnu naknadu. Cilj uvođenja jedinstvenog poreza na nekretnine je pravedniji način oporezivanja jer bi se starije i trošnije kuće oporezivale manje nego novogradnja i kuće koje imaju raznolik sadržaj. (Zubak, 2018)

S obzirom da je cilj mog rada bio objasniti tendencije trendova kretanja poreznih oblika u proračunskoj strukturi Grada Splita, analizirajući prikupljene podatke, došlo se do zaključka da prihodi od pojedinih gradskih poreza uzrokuju cjelokupni rast prihoda od poreza. Najveći dio rasta se očekuje zbog porasta prireza s 10% na 15%, što je vidljivo u povećanju ukupnog prihoda od poreza iz projekcije za 2019. i 2020. godinu. S obzirom da je udio lokalnih poreza bez prihoda od prireza na dohodak u gradskim prihodima jako nizak, da se zaključiti da mogućnosti uvođenja i korištenja lokalnih poreza u Hrvatskoj nisu dovoljno iskorištene i lokalne jedinice bi trebale ubirati više lokalnih poreznih prihoda. Kada se prihodima lokalnih poreza pribroji odgovarajući iznos zajedničkog poreza (porez na dohodak) te iznos prireza na dohodak, dolazi se do zaključka da je porez na dohodak dominantan te izrazito važan za proračunsku strukturu lokalnih jedinica samouprave. Stoga bi trebalo jačati svijest općina i gradova i poticati ih da se više koriste lokalnim porezima, a središnja bi ih država na to trebala poticati kroz razne mjere poput propisivanja minimalnih poreznih stopa.

POPIS LITERATURE

1. Bejaković, P., (2010): Povijest hrvatskog poreznog sustava od sredine 19. stoljeća do kraja Drugog svjetskog rata, Institut za javne financije, Zagreb
2. Bronić, M., (2007), Mogu li sve općine i gradovi u Hrvatskoj pružati adekvatne javne usluge?, raspoloživo na <https://bib.irb.hr/datoteka/342066.30.pdf> (08.02.2019.)
3. Bronić, M., (2012): Analiza fiskalnog značaja općinskih i gradskih poreza u Hrvatskoj, str. 625.-658, raspoloživo na <https://hrcak.srce.hr/file/192940>, (20.01.2019.)
4. Enciklopedija, raspoloživo na <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=49530#poglavlje128> (20.10.2018.)
5. Istraživanje TMF Groupe, raspoloživo na <https://www.index.hr/vijesti/clanak/hrvatska-ima-jedan-od-najkompliciranijih-poreznih-sustava-na-svijetu/1042316.aspx>, (16.08.2018)
6. Jelčić, Lj., (2001): Racionalni porezni sustav, raspoloživo na <https://www.rrif.hr/clanak-3038.html>, (21.08.2018.)
7. Jurković, P., (2002): Javne financije, Masmedia, Zagreb
8. Kranjec, M., (1990): Oporezivanje dobiti poduzeća, Institut za javne funkcije, Zagreb
9. Link Elearning, (2012): Značaj poreznog sustava i porezne politike, raspoloživo na <https://www.link-elearning.com/site/kursevi/lekcija/1570> (20.12.2018.)
10. Ministarstvo financija (2018): Ostvarenje proračuna JLP(R)S za period 2014. – 2017.- Splitsko-dalmatinska županija, Grad Split, raspoloživo na <http://www.mfin.hr/hr/ostvarenje-proracuna-jlprs-za-period-2014-2017>, (20.08.2018.)
11. Narodne novine, (2017): Odluka o porezima Grada Splita, Narodne novine d.d., Zagreb, broj 126/2017
12. Narodne novine (2016): Opći porezni zakon, Narodne novine d.d., Zagreb broj 115/16
13. Narodne novine, (2017): Zakon o lokalnim porezima- pročišćeni redakcijski tekst, Narodne novine d.d., Zagreb, broj 115/16, 101/17
14. Nikolić, N. (1999): Počela javnog financiranja, Ekonomski fakultet Split, Split
15. Perković, M., (2017): Služiti se djecom i igrati na emocije da bi iznudio povećanje poreza

- loša ideja, raspoloživo na <https://liberal.hr/sluziti-se-djecom-i-igrati-na-emocije-da-bi-iznudio-povecanje-poreza---losa-ideja-104>, (20.11.2018)
16. Porezna uprava RH (2018) ,raspoloživo na https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/naslovna_tablica_psrh.aspx, (18.08.2018)
17. Roller, D., (2009): Fiskalni sustavi i oporezivanje poduzeća, RRIF plus, Zagreb
18. Smith, A. (1776): Bogatstvo naroda: Istraživanje prirode i uzroka bogatstva naroda, Masmedia, Zagreb
19. Stojanović, S., (2017): Lokalni porezi kao izvor financiranja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u Republici Hrvatskoj, raspoloživo na https://www.bib.irb.hr/923987/download/923987.Lokalni_porezi_kao_izvor_financiranja_JL_PRS_u_RH.pdf (09.02.2019.)
20. Šimurina N., Šimović H., Mihelja Žaja M., Primorac M. (2012): Javne financije u Hrvatskoj, Ekonomski fakultet Zagreb, Zagreb
21. Vlaić D., (2017): Najznačajnije izmjene hrvatskog poreznog sustava, raspoloživo na <https://hrcak.srce.hr/176766>, (25.01.2019.)
22. Zuber, M., (2018): Porez na kuće za odmor vraćen u porezni sustav, raspoloživo na <https://lider.media/znanja/porez-na-kuce-za-odmor-vracen-u-porezni-sustav/>, (02.09.2018.)

POPIS SLIKA

Slika 1: Prikaz Poreznog sustava Republike Hrvatske

Slika 2: Ostvarenje proračuna JLP(R)S za period 2014.-2017., Splitsko-dalmatinska županija, Grad Split

Slika 3: Rashodi i primici Grada Splita i proračunskih korisnika za razdoblje 2016.-2019. godine

POPIS TABLICA

Tablica 1. Prihodi od gradskih poreza u razdoblju od 2014. do 2016. god. (u kn)

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1: Porezi Grada Splita u razdoblju od 2014.-2017. godine s projekcijom za 2018. godinu